

МАСШТАБНА ЕКРАНІЗАЦІЯ

ПОКЛИК ПРАЦУРІВ

ДЖЕК
ЛОНДОН

JACK LONDON

**THE CALL
OF THE WILD**

ДЖЕК ЛОНДОН

ПОКЛИК ПРАЩУРІВ

УДК 821.111
Л76

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без
письмового дозволу видавництва

Переклад з англійської *Романа Клочка*

Дизайнер обкладинки *Петро Вихорь*

ISBN 978-617-12-7554-6 (PDF)
ISBN 978-617-12-6107-5

© Depositphotos / muro, erika8213,
обкладинка, 2020
© Nepiro Ltd, видання українською
мовою, 2020
© Книжковий Клуб «Клуб Сімей-
ного Дозвілля», переклад і ху-
дожне оформлення, 2020

Поклик пращурів

I

ДО ПЕРВІСНОГО ЖИТТЯ

Давня кочова гарячка
Знову рве кайдани звичок;
Звір прокинувся зі сплячки¹
І тепер в дорогу кличе.

Бак не читав газет, бо інакше знав би, що насувається біда — не лише на нього, а й на кожного пса у припливних водах, який має сильні м'язи та теплу й довгу шерсть, — на всіх таких собак від П'юджет-Саунд до Сан-Дієго. Це тому, що люди, які нишпорили у темряві Арктики, знайшли жовтий метал, а пароплавні й транспортні компанії здійняли через це галас. І тепер люди тисячами ринули на далеку Північ². Цим людям потрібні були собаки — великі, м'язисті, придатні до важкої праці, з теплим хутром, що захищало б їх від морозу.

Бак³ мешкав у великому будинкові в сонячній долині Санта-Клара, що називався домом судді Міллера. Споруда стояла на деякій віддалі від дороги, наполовину

прихована серед дерев, крізь котрі можна було побачити широку прохолодну веранду, що з усіх боків оточувала будинок. До нього вели посипані гравієм доріжки, які вилися серед широких газонів та струнких тополь, переплетених між собою гілками. За будинком територія була ще просторішою. Там розляглися великі стайні, де працювала джужина конюхів та їхніх помічників, стояли ряди заплетених лозою хатин для слуг, безліч чітко розпланованих надвірних будівель, довгі альтанки, повиті виноградом, зелені пасовиська, фруктові сади та ягідники. Були і насос для артезіанської свердловини та великий цементний резервуар, в якому хлопчики судді Міллера купалися вранці й у полудневу спеку.

І в усьому цьому величезному володінні правив Бак. Тут він народився і тут прожив чотири роки. Щоправда, були й інші собаки. У такій величезній садибі не могло не бути інших собак, але їх можна було не брати до уваги. Вони приходили і йшли, мешкали у густонаселених псарнях або непомітно існували у затишних куточках будинку, як Тутс, японський мопс, або Ізабель, мексиканський безшерстий собака — дивні істоти, які рідко витикали носа за двері або ступали лапами на землю. Хоча були ще фокстер'ери, не менше двох десятків, які вигукували страшні погрози на адресу Тутса та Ізабель, коли ті дивилися на них з вікон, захищені легіоном покоївок, озброєних мітлами і швабрами.

Але Бак не був кімнатним песиком чи собакою із псарні. Усе це королівство належало йому. Разом із синами судді він пірнав і плавав у басейні або ходив на полювання; супроводжував Моллі та Еліс, доньок судді, під час довгих прогулянок у сутінках або рано-вранці;

зимовими вечорами лежав біля ніг судді перед вогнем каміна, що гудів у бібліотеці; возив онуків судді на спині або катав їх у траві та охороняв їхні кроки під час самовільних вилазок до фонтана на кінному дворі й навіть далі, до вигулів та ягідників. Бак пихато ступав поміж тер'єрами, а Тутса та Ізабель абсолютно ігнорували, бо був королем — королем над усіма цими істотами, які повзали, пленталися та літали садибою судді Міллера, в тому числі над людьми.

Його батько, Ельмо, велетенський сенбернар, став нерозлучним супутником судді, й, схоже, Бак мав піти його слідами. Він не був таким великим — важив лише сто сорок фунтів — через свою мати, Шеп, шотландську вівчарку. Проте ці сто сорок фунтів, до яких додавалася гідність, що була результатом доброго життя і загальної поваги, давали йому змогу поводитися по-королівському. Протягом чотирьох років, од щенячого віку, він жив, наче пересичений аристократ; пишався собою, був навіть трохи егоїстичним, як це іноді трапляється з поміщиками внаслідок ізольованого існування. Але йому вдалося вберегтися, не перетворившись на просто розпещеного кімнатного песика. Полювання й інші подібні втіхи на свіжому повітрі перешкодили ожирінню та зміцнили його м'язи; як для представника породи, звичної до холодних ванн, любов до води була для нього тонізуючим засобом і зберігала здоров'я.

Таким був спосіб життя пса Бака восени 1897 року, коли відкриття на Клондайку потягнуло людей з усього світу на холодну Північ. Але Бак не читав газет і не знав, що Мануель, один з помічників садівника, був непевною особою. Мануель мав серйозний гандж:

полюбляв грати у китайську лотерею⁴. А під час гри вирізнявся головною вадою — вірою у певну систему; це й зробило його прокляття неминучим. Бо для того, щоб грати за системою, потрібні гроші, тим часом заробіток помічника садівника не покривав потреб дружини і численного потомства.

Того пам'ятного вечора, коли сталося віроломство Мануеля, суддя був на зборах Асоціації виробників ізюму, а хлопці займались організацією атлетичного клубу. Ніхто не бачив, як він і Бак ідуть фруктовим садом — як здавалося Бакові, просто на прогулянку. І, за винятком одного чоловіка, ніхто не бачив, як вони прийшли на полустанок, відомий як Колледж-Парк. Цей чоловік поговорив з Мануелем, і між ними зазенькали монети.

— Міг би й упакувати товар перед доставкою, — похмуро сказав незнайомиць, і Мануель обгорнув шматок товстої мотузки навколо Бакового нашійника.

— Крутнеш і добряче його придушиш, — сказав Мануель, і незнайомиць ствердно буркнув.

Бак прийняв мотузку зі спокійною гідністю. Ясна річ, це був незвичний випадок, але пес навчився довіряти людям, яких знав, та віддавати належне їхній мудрості, що перевершувала його власну. Але коли кінці мотузки опинилися в руках незнайомця, Бак загрозово загарчав. Він просто натякнув, що невдоволений, у своїй гордині вважаючи: цей натяк може бути наказом. Однак, на його подив, мотузка затягнулася навколо його шиї, перекривши йому дихання. Розлютившись, він стрибнув на чоловіка, а той перестрів його на пів дорозі, схопив за горлянку і спритним

рухом повалив на спину. Потім мотузка безжально затягнулася; тим часом Бак розлючено боровся, його язик вивалився з пащі, а великі груди марно здіймалися, хапаючи повітря. Ніколи у житті до нього не ставилися так підло, й ніколи ще він не був такий розгніваний. Але його сили згасли, очі потьмяніли, і пес не бачив уже нічого, коли потяг зупинився і двоє чоловіків кинули його до багажного вагона.

Наступне, що відчув Бак, — це те, що в нього болить язик і він їде труською дорогою в якомусь транспорті. Хрипкий свист локомотива, що перетнув переїзд, підказав йому, де він. Він дуже часто подорожував із суддею й упізнав відчуття поїздки у багажному вагоні. Пес розплющив очі, й із них вихлюпнувся нестримний гнів викраденого короля. Чоловік стрибнув до його горлянки, але Бак виявився для нього зашвидким. Його щелепи зімкнулися на людській руці й не розслаблялися, доки свідомість не залишила його знову.

— Ага, сказився, — сказав чоловік, ховаючи покалічену руку від носильника, якого привабили звуки боротьби. — Везу пса для боса до Фріско. Є там один пришелепуватий собачий лікар, думає, що його вилікує.

Згодом про цю нічну поїздку чоловік розповідав у маленькому сараї на задньому дворі шинку в порту Сан-Франциско, використавши усю свою красномовність.

— І все, що я за це отримав, — півсотні, — бурчав, — ніколи того більше не зроблю, хоч би й тисячу наперед давали.

Його руку було загорнуто у скривавлену хустку, а права штанина розірвана від коліна до щиколотки.

— А іншому роззяві скільки дали? — запитав шинкар.

— Сотню, — прозвучала відповідь. — Ні су менше не взяв би, повірте.

— Тобто вийшло сто п'ятдесят, — порахував шинкар, — і він того вартий, або я бовдур.

Викрадач розв'язав закривавлену пов'язку і подивився на поранену руку.

— Хоч би сказ не підхопити...

— Підхопиш, бо ти народився для шибениці, — зареготав шинкар. — Гей, допоможи мені, перш ніж ушиєшся звідси, — додав.

Напівнепритомний, із болем у горлі та язиці, напівживий, Бак спробував глянути на мучителів. Але його кинули на землю і знову почали душити, аж доки не начепили важкий латунний нашийник. Потім мотузку забрали, а собаку кинули до ящика, схожого на клітку.

Там він пролежав решту цієї втомливої ночі, плекаючи гнів і травмоване самолюбство. Собака не розумів, що усе це означає. Чого вони хочуть від нього, ці дивні люди? Нащо тримають у вузькому ящику? Бак не розумів, чому, але відчував, як гнітить його туманне відчуття навислої біди. Тієї ночі він, коли з гуркотом відчинялися двері сараю, кілька разів підхоплювався, очікуючи побачити суддю або хоча б хлопців. Але щоразу це було розпухле обличчя шинкаря, котрий дивився на нього у слабкому світлі лойової свічки. І щоразу радісний гавкіт, що тремтів у Баковому горлі, перетворювався на люте гарчання.

Але шинкар залишив його самого, а вранці зайшли четверо чоловіків і підняли ящик. Нові мучителі, вирішив Бак, бо вони мали зловісний вигляд, були розпатлані й у лахмітті; він розлютився і кинувся на ґрати.

А ті четверо лише сміялись і тицяли в нього палицями, які він одразу ж хапав зубами, аж доки не зрозумів, що саме цього вони й хочуть. Відтак собака похмуро влігся і дозволив занести ящик до фургона. Потім пес і ящик, в якому його ув'язнили, пройшли через багато рук. За ним наглядали клерки у службі доставки; його везли в іншому фургоні; разом із різноманітними ящиками та посылками на вантажній платформі доставили на паровий пором, з порома — до великого залізничного депо і нарешті розмістили у багажному вагоні.

Два дні та дві ночі цей вагон тягли крикливі локомотиви; увесь цей час Бак не їв і не пив. Розгніваний, він з гарчанням зустрічав посильних, а вони мстили, дражнячи його. Кидався на ґрати, його аж трусило від люті, а ті сміялися та піддражнявали. Вони гарчали і гавкали, наче огидні собаки, нявкали, розмахували руками та кричали «кукуруку». Пес знав, що це дуже нерозумно; але це ще більше ображало його гідність, і його гнів дедалі зростав. Собака не дуже звертав увагу на голод, але брак води змушував його сильно страждати і роздував гнів до крайньої межі. Через це нервування, чутливість та погане ставлення в нього почалася лихоманка, що підсилювалася запаленням пересохлих та розпухлих горла і язика.

Єдине, з чого він тішився, — це з того, що на шиї не було мотузки. Вона давала їм несправедливу перевагу; але тепер, уже без неї, він їм покаже. Вони більше ніколи не накинуть йому мотузку на шию. Це вселило у нього рішучість. Два дні й дві ночі собака не їв та не пив, і за цей важкий час накопичив запас гніву, що віщував біду для кожного, хто першим на нього кинеється. Його

очі почервоніли, він перетворився на розлюченого демона. Бак настільки змінився, що й суддя тепер не впізнав би його, а посильні з полегшенням зітхнули, спекавшись пса у Сіетлі.

Четверо чоловіків обережно перетягли ящик з фургона на маленький двір, оточений високими мурами. Огрядний чоловік у червоному светрі, дуже обвислому на шиї, вийшов і виписав візникові чек. Наступний мучитель, здогадався Бак, і розгнівано кинувся на ґрати. Чоловік похмуро посміхнувся, приніс сокиру та кийок.

— Ви ж не збираєтеся його зараз випустити? — запитав візник.

— Збираюся, — відповів чоловік, заганяючи сокиру в ящик як важіль.

Четвірка, яка занесла собаку сюди, відразу ж розбіглась і, зайнявши безпечні місця на верхівці муру, приготувалася спостерігати за видовищем.

Бак кинувся на розтрощене дерево, встроївши туди зуби і борючись із ним. Де б не стукала зовні сокира, пес із гарчанням кидався туди, бажаючи якнайшвидше вилізти, а чоловік у червоному светрі холоднокровно полегшував йому вихід.

— Ну, чортяко червоноокий, — сказав, збільшивши дірку настільки, щоб пес міг просунути туди тулуб. Одночасно чоловік кинув сокиру і взяв у правицю кийок.

Бак був таки справжнім чортякою, коли приготувався до стрибка: наїжачена шерсть, піна з пащі, божевільний блиск у залитих кров'ю очах. Він кинувся просто на чоловіка, зібравши свої сто сорок фунтів люті, доповнені злістю від дводенного ув'язнення. У стрибку, коли щелепи були вже близько від чоловіка, пес отримав удар,

що зупинив його тіло і змусив зуби боляче зімкнутися. Бак перевернувся, вдарившись об землю боком і спиною. Його ще ніколи не били кийком, і собака не зрозумів, що сталось. Із гарчанням, що було не так гавкотом, як криком, він знову скочив на ноги та стрибнув. І знову натрапив на удар та з усієї сили гепнувся на землю. Цього разу вже зрозумів, що це кийок, але його божевілля не знало обережності. Він нападав із десятків разів, і щоразу кийок переривав його атаку та кидав на землю.

Після особливо сильного удару пес уже ледве пересував ноги, занадто слабкий, щоб кидатися. Він ходив, мляво хитаючись, із його рота, пащі та вух текла кров, чудове хутро було забризкане кривавою слиною. Тоді чоловік підійшов і навмисно зі страшною силою ударив його в ніс. Увесь попередній біль, що витримав пес, неможливо було порівняти з цією невимовною мукою. Заревівши від люті, майже як лев, він знову кинувся на чоловіка. Але той, перекинувши кийок з правої руки до лівої, холодно-кровно схопив собаку під щелепою, одночасно смикнувши вниз і назад. Бак описав у повітрі півтора кола, а тоді впав на землю, вдарившись головою та грудьми.

Пес кинувся востаннє. Чоловік завдав сильного удару, котрий свідомо відтягував, і Бак звалився переможений, майже непритомний.

— А він, я вам скажу, мастак собак приборкувати, — захоплено вигукнув один з чоловіків, які сиділи на мурі.

— Ліпше кеюзів* об'їжджати коли завгодно й у неділю двічі, — відповів візник, залізши на фургон і смикнувши віжки.

* Кеюз (*cauyse*) — індіанський поні. (Тут і далі прим. перекл.)

До Бака повернулися відчуття, але не сила. Він лежав там, де й упав, спостерігаючи за чоловіком у червоному светрі.

— «Відгукується на ім'я Бак», — заговорив сам до себе чоловік, читаючи лист шинкаря, котрий сповіщав про ящик та його вміст. — Що ж, Баку, хлопчику мій, — продовжив привітним голосом, — невеличку прочуханку ти отримав, і нам з тобою краще на цьому й закінчити. Ти своє місце тепер знаєш, і я своє теж. Будеш добре поводитися, й усе йтиме, як по маслу. Будеш поганим — я тебе на порох зітру. Зрозумів?

Говорячи, він безстрашно погладжував голову, яку так безжалісно потовк, і хоча від цього дотику шерсть Бака мимоволі стала дибки, він не запротестував. Коли чоловік приніс йому води, пес жадібно її випив, а потім шматок за шматком брав з його рук сире м'ясо.

Його перемогли, і він це розумів; але його не зламали. Собака раз і назавжди зрозумів, що не має шансів проти людини з кийком. Засвоїв цей урок і ніколи його не забуде. Кийок став для нього відкриттям, ознайомленням із царством первісного закону, який пес швидко засвоїв. Дійсність набирала жорстокішого вигляду; він зустрів її безстрашно, з усією хитрістю, що прокинулась у його естві. Дні минали, привозили інших собак, у ящиках і на мотузках, одні покірно слухались, інші лютували й ревіли, як колись він; Бак бачив, як вони, усі без винятку, змирялися з владою чоловіка у червоному светрі. Знову і знову дивлячись на кожну жорстоку виставу, пес засвоював урок: чоловік з кийком — законодавець, хазяїн, якому треба підкорятись, але не конче прагнути його довіри. Останнього Бакові не можна було